

5. Reaa K., Dinan T. G., Cryan J. F. The microbiome: a key regulator of stress and neuroinflammation. *Neurobiology of Stress*. 2016. Vol. 4(4). P. 23-33.

ВПЛИВ ҐРУНТУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Телюк П.М.

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Ґрунт – один з найважливіших елементів біосфери та екологічної системи, яка визначає умови проживання людини, він має великий вплив на здоров'я населення і має велике гігієнічне значення, його хімічний склад і наявність у ньому мікроорганізмів значною мірою впливають на стан здоров'я населення і свійських тварин даної території.

На стан здоров'я людей і тварин значною мірою впливає несприятливий хімічний склад Ґрунту. Як недостатня кількість будь-якого хімічного елементу, так і його надмірна кількість погіршують здоров'я людей. Відомі випадки захворювання людей через нестачу кальцію, заліза, йоду, фтору та інших елементів. Особливо погіршується здоров'я людей при нестачі хімічних елементів, які входять до складу біологічно активних речовин, регуляторів життєвих процесів — вітамінів, ферментів, гормонів. Також Ґрунтова поверхня є середовищем життя багатьох хвороботворних мікроорганізмів і вірусів, які збуджують такі тяжкі захворювання, як сказ, холера, дизентерія, тиф, туляремія, чума, та багато інших [1]. Крім того, в і живуть тварини, які є носіями інфекційних захворювань.

Особливо велика роль Ґрунту в розповсюдженні гельмінтозів – групи паразитарних (інвазійних) хвороб, що викликаються проникненням в організм людини черв'яків-паразитів – гельмінтів. Залежно від циклу розвитку гельмінти розділяються на три види: геогельмінти, біогельмінти і контактні гельмінти. Відповідно і захворювання, що викликаються цими видами черв'яків, називаються геогельмінтозами, біогельмінтозами і контактними гельмінтозами. До групи геогельмінтів відносяться гельмінти аскариди, власоглави, гострики та інші, одна із стадій розвитку яких проходить в Ґрунті, а саме дозрівання яєць до інвазійної стадії[1,3]. Для людини вони стають заразливими після того, як в них розвиваються личинки, що відбувається в Ґрунті. Зрілі яйця з личинкою можуть потрапити в організм людини через забруднені руки, овочі і ягоди. Яйця аскарид можуть зберігатися в Ґрунті 7-10 років[2]. До цієї ж групи гельмінтів відносяться анкілостоміди – черв'яки класу нематод: кривоголовка американська і дванадцятипала. Ґрунт є субстратом, на якому відбувається вилуплювання з яєць личинок. Зараження людини відбувається при активному проникненні личинок через шкіру із забрудненим Ґрунтом, а також через забруднену воду і овочі. Осередки відповідних захворювань – анкілостомозів можуть виникати в глибоких шахтах гірничорудної і вугільної промисловості. Личинки анкілостомід собак і кішок, що потрапили на шкіру людини після розвитку в Ґрунті, викликають іноді тривалі дерматити.

Сьогодні погіршується ситуація із захворюваності біогельмінтозами через незадовільний еколого-епізоотологічний стан, деструктивні процеси в сільському господарстві (тваринництві), практичну відсутність вітчизняних протигельмінтних препаратів. Необхідний санітарно-паразитологічний

контроль ґрунту, води, стічних вод та інших об'єктів навколишнього середовища, де йде накопичення збудників гельмінтозів, і продуктів харчування за показниками паразитарної чистоти.

Забруднення ґрунту є руйнівним для навколишнього середовища і спричиняє негативні наслідки для всіх форм життя, які з ним стикаються.

Література

1. Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології: Навч. посібник. — К.: Здоров'я. 1999.
2. Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології: Підручник. 2-е вид. — К.: Здоров'я. 2004.
3. Даценко І.І., Шегедин М.Б., Шашков Ю.І. Гігієна дітей і підлітків. — К.: Медицина. 2006. Загальна гігієна: Посібник для практичних занять / За заг. ред. І.І. Даценко. — Львів: Світ

ВПЛИВ ЖИТЛОВИХ УМОВ НА СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Шушпанов Д. Г.

Західноукраїнський національний університет

Однією із складових впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення є житлові умови. Разом з цим, емпіричні свідчення щодо причинно-наслідкового зв'язку між якістю житла та станом здоров'я досі є недостатніми.

На думку експертів ВООЗ [3] до чинників, які пов'язані із житловими умовами, та які можуть негативно позначатись на стані здоров'я доцільно віднести:

1. *Сирість і пліснява в житловому приміщенні.* Часто вони пов'язані із зношеністю житла. За даними Державної служби статистики України, 1/3 населення України мешкає у будівлях, які побудовані понад 50 років тому. На початок 2018 р. кількість старих і аварійних будинків становила 61,3 тис. од. (2013 – 53,8 млн.), в яких проживало 80,4 тис. осіб (2013 – 89,5). Як наслідок, 1/3 будинків в Україні потребує поточного або капітального ремонту. Такий стан справ з якістю житла не може не вплинути на стан здоров'я тих, хто в ньому мешкає.

Безпосередньо з якістю та безпекою житлових приміщень пов'язаний рівень *травматизму*. За даними ВООЗ, на смертельні травми, пов'язані із житловими приміщеннями, припадає 7,5 тис. випадків смерті в європейському регіоні. Однак в Україні статистика домашнього травматизму відсутня.

2. *Перенаселеність житла* є одним із найважливіших показників якості житлових умов. За дослідженнями, висока щільність заселення житла пов'язана із високим рівнем таких захворювань, як менінгококове [2] чи туберкульоз [3]. На даний час до цих хвороб можна віднести COVID-19, адже більш тісний контакт співмешканців суттєво збільшує ймовірність зараження цією хворобою.

Із перенаселенням житла чи неналежними житловими умовами також пов'язані психологічний дискомфорт і стреси, які можуть спричинювати хвороби системи кровообігу, нервової системи, психіки та загострювати будь-які інші захворювання. Несприятливий вплив на психічне здоров'я починає виявлятися, коли щільність заселення житла становить 1,5